

Sławomir Oder in Saverio Gaeta
ZAKAJ JE SVET

Sławomir Oder
in
Saverio Gaeta

Zakaj je svet

*Sveta Trojica, zahvaljujemo se ti,
da si Cerkvi dala
papeža Janeza Pavla II.
in da je v njem zasijala
nežnost tvojega očetovstva,
slava Kristusovega križa
in sijaj Duha Ljubezni.
Popolnoma je zaupal
v tvoje neskončno usmiljenje
in v Marijino materinsko priprošnjo.
S tem nam je dal živo podobo
Jezusa, Dobrega pastirja,
in nam svetost pokazal
kot visoko merilo
vsakdanjega krščanskega življenja,
ki je pot, da dosežemo
večno občestvo s teboj.
Na njegovo priprošnjo nam
po svoji milosti nakloni,
kar te prosimo v upanju,
da bo kmalu prištet
med tvoje svetnike. Amen.*

(molitev za milosti na priprošnjo Janeza Pavla II.)

Uvod

***NEZNANI OBRAZ
JANEZA PAVLA II.***

Nekega dne je ena od sester, ki je stregla v papeževem stanovanju, videla, da je Janez Pavel II. posebno utrujen. Zaupala mu je, da jo »skrbi za Vašo svetost«. »Tudi mene skrbi za mojo svetost,« je smeje in bliskovito odgovoril papež. Sedaj, ko gre postopek za beatifikacijo Karola Wojtyła h koncu, se je ta skrb izkazala za neutemeljeno. Njegove kreposti – vera, upanje, ljubezen; pa tudi čistost, ubožstvo in pokorščina – so se v bleščeči polnosti pokazale po zaslugi pričevanj tistih, ki so nastopili v kanonskem postopku.

Za katoliško Cerkev namreč ni dovolj tako imenovan »sloves svetosti« oziroma splošno prepričanje vernikov o zaslugah svetniškega kandidata, ki so jo v primeru Janeza Pavla II. odkrito pokazali napisi »Santo subito« na Trgu svetega Petra na dan pogreba. Pa tudi čudež – čeprav je potreben in upoštevan kot »Božji pečat« – je šele na drugem mestu, potem ko so mnenje teologov, soglasje kardinalov in škofov ter papeževa podpisana overovitev potrdili junaško stopnjo krščanskih kreposti.

Do te stopnje pridemo šele po natančnem raziskovalnem delu, ki ga opravi cerkveno sodišče, ki se ne zadovolji s splošnimi trditvami o spoštovanju in čaščenju, čeprav prihajajo od uglednih in ustreznih prič, ampak opravi stroga zaslišanja in zahteva konkretne dokaze, natančne opise dogodkov in primerjavo dokumentov, ki morajo neizpodbitno dokazati verodostojnost izjav. V tem okviru je naloga postulatorja, ki je neke vrste

»obrambni odvetnik« kandidata za priznanje svetosti, da predstavi najbolj uporabne dogodke za potrditev resničnosti dejstev.

Ob tej priliki pogosto pridejo na dan neznana doživetja, ker se priče – po smrti kandidata za čast oltarja – čutijo svobodne, da pripovedujejo o okoliščinah, o katerih so prej raje molčale. Postulator tako postane varuh cele vrste novic, anekdot, »rožic«, kakor imamo navado reči, ki primerno zbrane obudijo še nepoznano podobo kandidata.

V procesu beatifikacije Janeza Pavla II. je ta vloga doletela mene. Pričujoča knjiga želi, kolikor je le mogoče, poročati o opravljenem delu.

Rojen sem bil v deželi Karola Wojtyła, v Chelmži (Toruń). Ko je bil oktobra 1978 izvoljen na papeški prestol, sem komaj končal klasično gimnazijo in bil na tem, da vstopim v škofijsko bogoslovje, da bi uresničil duhovni poklic, ki je že nekaj let zorel v meni. Paradokсно pa je njegovo imenovanje oddaljilo čas moje posvetitve Bogu. Za nas poljske katoličane je bil to čas velikega navdušenja. Nisem hotel tvegati, da bi na valu kolektivne evforije sprejel odločitev, ki bi me zavezovala za vse življenje. Čisto po človeško me je bilo strah in v dogovoru z duhovnim voditeljem sem se vpisal na Ekonomsko in trgovsko fakulteto univerze v Gdansku. V tem mestu sem živel, ko se je rojevalo in utrjevalo gibanje *Solidarność*, ki ga je vodil Lech Wałęsa. 10. decembra 1981 sem z letalom odletel v Alžir, kjer je moj oče delal kot inženir, da bi tam preživel božične počitnice. Čez tri dni je general Wojciech Jaruzelski na Poljskem razglasil izredno stanje, ki je zaprlo meje in me prisililo, da sem v Alžiriji ostal šest mesecev.

To je bil čas dolgih, intenzivnih duhovnih vaj v popolni samoti. Ko sem se maja 1982 vrnil na Poljsko, sem naslednje leto končno vstopil v bogoslovje in vzporedno nadaljeval z univerzitetnim študijem. Spomnim se napore tistih let, ki sem jih preživel v vijuganju med predavanji in izpiti na Ekonomski in trgovski fakulteti ter predavanji in izpiti na Teološki fakulteti. Po zaslugi študentskega stipendija na papeški Lateranski univerzi sem se preselil v Rim zaradi doktorata iz kanonskega prava, kar me je pripeljalo v vikariat, kjer sem še danes kot predsednik prizivnega sodišča.

Wojtyła sem prvič srečal 8. decembra 1985, ko sem komaj prišel v Rim. Ceremoniar pri maši, ki jo je v cerkvi svetega Petra vodil papež, mi je zaupal nalogo, da sem prinesel mikrofona za homilijo. Seveda smo dan pred slovesnostjo imeli vajo, vendar mikrofona v resnici nisem prenesel. Ko sem se potem znašel pri oltarju in sem bil negotov, ali moram premakniti tudi podstavek ali samo gornji del naprave, sem nehote iztaknil snemalno žico. Nič hudega, če ne bi bili v neposrednem prenosu z monodvizijo. Sveti oče je čakal, da bo spregovoril, jaz pa sem pomislil: »Na, moje prvo srečanje s papežem in praktično sem že končal!« Na srečo je posredoval ceremoniar in v nekaj sekundah uredil vse.

Malo kasneje mi je bila dana druga priložnost. Po izročilu je papež za praznik Matere zaupanja obiskal semenišče, kjer sem se pripravljaj na duhovništvo. Rektor me je zadolžil, naj pripravim pozdrav. Dolgo sem delal na tem besedilu. Prebral sem ga z velikim veseljem in zaključil: »Potrebujemo tvojo vero, sveti oče.« Obrnil sem se k rektorju in v njegovem pogledu videl preblisk zmedenosti. Tedaj sem razumel. Govor sem pripravljaj v poljščini, kjer

»vi« ne obstaja, potem pa sem ga dobesedno prevedel v italijanščino. Vso večerjo so se šalili na moj račun: »Že drugič si zaigral kariero: Janezu Pavlu II. si rekel ti!«

Ne vem, ali papež Wojtyła name ni pozabil zaradi te nehotene nerodnosti ali zaradi izrednega spomina, s katerim je bil obdarjen. Nekaj let pozneje je na obisk *ad limina* v Rim prišel moj novi škof in me hotel vzeti s seboj na zasebno avdienco s papežem. Škof me je predstavil s pomanjševalnico, kakor so me prisrčno klicali prijatelji: »To je gospod Sławek in dela na Rimskem vikariatu.« Janez Pavel II. mi je pogledal v oči in odvrnil: »Toda ko si bil v rimskem semenišču, nisi imel brade, kajne?«

Leta zatem sem svetega očeta ponovno srečal v okoliščini, ki v luči tega, kar se je zgodilo pozneje, žari v izredni jasnosti. Nekega dne mi je telefoniral gospod Stanisław, osebni tajnik Njegove svetosti, in mi dejal, da bi tisti večer rad govoril z mano. Odšel sem v apostolsko palačo. V dvigalu mi je povedal, da moram ostati še na večerji. Otrpnil sem od presenečenja, ker sem mislil, da me je poklical samo zaradi tega, da bi mi dodelil kako komisijo. Namesto tega pa me je spremil v papeževo stanovanje: sedel sem v predsobi, s hrbtom proti vratom. Nenadoma se je pojavil Wojtyła, me pozdravil in povabil k mizi. Tisti večer sem bil edini gost. Sedel sem nasproti papeža Janeza Pavla II., ob straneh mize pa sta sedela oba tajnika. Ker sem bil ves zavzet s poslušanjem tega, kar mi je pripovedoval sveti oče, čisto preprosto in z nesporno sposobnostjo govoriti kot človek s človekom, res iz srca, mi ni uspelo pojesti čisto nič. Ker je vedel, da prihajam iz bogoslovja v Peplinu, je začel z naštevanjem imen profesorjev in naslovov knjig,

ki so jih napisali. Potem mi je govoril o svojih povezavah z mojim mestom Toruńom, kjer je živel nekaj njegovih daljnih sorodnikov, ki jih je šel vsake toliko časa obiskat, ko je bil še kardinal. Srečanje je bilo čudovito, toda nedvomno nenavadno: zakaj me je povabil? Glede na to, da sem bil edini gost, gotovo ne zaradi prijateljskega srečanja med Poljaki, kakršna je rad pripravil pred božičem.

Premišljeval sem o tem in danes imam vtis, da je Janeza Pavla II. k srečanju z menoj navedlo nekakšno predvidevanje: morda je hotel nekoliko bolje spoznati človeka, ki bo postal njegov »predstavnik« pred Kongregacijo za zadeve svetnikov.

Ko smo 13. maja 2005 čakali, da novi papež Benedikt XVI. pride v baziliko svetega Janeza v Lateranu, da bi nagovoril duhovnike rimske škofije, me je tedanji kardinal vikar Camillo Ruini prosil, naj se po koncu srečanja nekoliko zadržim. V žepu sem imel letalsko vozovnico za Poljsko, kjer bi moral biti naslednjega dne navzoč pri prvem obhajilu svojega nečaka. Začel sem se bati, da ne bom prišel pravočasno na letališče. Ko sem slišal, da je papež razglasil, da bo dal spregled od predpisanih petih let za začetek postopka za beatifikacijo Janeza Pavla II., sem začel nekaj sumiti.

Kardinal Ruini je takoj prešel k stvari: »Si slišal, kaj je rekel sveti oče? Zelo sem zadovoljen, da boš ti postulater in zahvaljujem se ti, da si sprejel!« Ugovarjal sem, da gre za nalogo, ki močno presega moje sposobnosti. Čeprav sem se konec devetdesetih let ukvarjal s primerom gospoda Stefana Frelichowskega, poljskega mučenca, ki so ga nacisti umorili v Dachau in je bil za blaženega razglašen 7. junija 1999, nikakor nisem bil poklicni postula-

tor. Moj odpor je bil jalov: potem ko me je Ruini poslušal, je odločno odgovoril: »Čestitke in uspešno delo.« Uspelo mi je, da letala nisem zamudil.

Nekaj mesecev pozneje je bil obisk *ad limina* poljskega episkopata pri Benediktu XVI. Moj škof je želel, da bi ga spremljal. Ko sva bila pred Njegovo svetostjo, me je predstavil in mu povedal o moji nalogi. Papež se je razveselil in mi dejal: »Delajte hitro, toda dobro, brezhibno!« Njegovo priporočilo je bilo »geslo«, ki me je spremljalo skozi ves proces.

Sławomir Oder

Opomba: Pričevanja iz postopka za beatifikacijo so navedena anonimno zaradi varovanja zasebnosti prič, medtem ko se imena, navedena v besedilu, nanašajo na pričevanja izven postopka.

Prvo poglavje

ČLOVEK

Kazalo

Uvod: NEZNANI OBRAZ JANEZA PAVLA II.	7
Prvo poglavje: ČLOVEK	15
Vera iz mesa in kosti	17
»Stric« Karol.....	20
Duhovnik, rojen iz igralčevega pepela.....	24
Ilegalec v bogoslovju	27
Privid dvojnega umora	31
V službi Boga in svojega ljudstva	34
Z rokoma, razširjenima v obliki križa.....	37
Totus tuus	40
Vse z očmi vere	43
V šoli 2. vatikanskega koncila	45
Med kulturo in pastoralo	48
V mrazu Nowe Hute.....	51
Na muhi poljskih služb.....	56
Ognjevita homilija.....	62
Zvonovi Pavla VI.....	64
Preroški »Habemus Papam«	67
Drugo poglavje: PAPEŽ	71
Drugi dom Poljakov	73
Poljak na Petrovem sedežu	74
Izbira sodelavcev	79
Odločnost, ki jo hrani ponižnost.....	82
»Spreobračala bo kri«	85
»Odprto pismo« Aliju Agci.....	88
»Odprite meje držav«	91

Padec komunizma.....	95
Dedič svetega Pavla.....	97
Na »vročih območjih« sveta.....	101
Edinstveno učenje.....	107
Dialog z drugimi verami.....	110
Vrnitev v Očetovo hišo.....	118
Tretje poglavje: MISTIK	123
Iti po reki k izviru	125
Blagor ubogim.....	127
Bistveno kot oblika svobode.....	129
Ustvarjalna in poetična misel	132
Razsvetliti pot z ognjem molitve.....	136
Shramba kot kapela	139
S srcem, vdanim svoji deželi	143
Zgledovati se po svetnikih za uresničevanje kreposti	145
Napoved patra Pija.....	147
»Pogovor« z Marijo	151
»Če ne bi bil papež, bi bil že v Medžugorju, da bi spovedoval«.....	154
V znamenju trpljenja.....	156
Križev pot na hodniku	158
Zaključek: DAVEK RESNICI.....	161
Povzetek kronologije življenja Karola Wojtyła – Janeza Pavla II.	167